

Posudek oponenta na diplomovou práci

Diplomant: Šimon Svěrák

Oponent: Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D.

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Vlastimil Zuska, CSc.

Název práce: Situace surrealistického subjektu

Šimon Svěrák se ve své diplomové práci nazvané *Situace surrealistického subjektu* ujal náročného úkolu (1) zmapovat možné filozofické předpoklady a analogie vývoje popisů „surrealistické zkušenosti“ (především pak možné filozofické interpretace subjektu této zkušenosti); (2) obhájit pojetí dynamického, či dokonce procesuálního pojetí bytí v ranném díle Karla Marxe, a za (3) zpětně prostřednictvím tohoto pojetí, slovy autora „postmoderní interpretace myšlení ranného Marxe“, osvětlit rozpory, konkretizovat místa nedourčenosti, – na druhé straně však také zvýraznit filozoficky nejinspirativnější ohniska – děl a reflexí vybraných představitelů surrealistického hnutí.

Budiž předem řečeno, že se jedná o práci nadprůměrnou, která svědčí o systematickém postupu svého autora a o jeho schopnosti do hloubky promýšlet možnosti nabízejících se analogií, komplementarit a konvergencí často značně různorodých textových souborů. Domnívám se však, že celkový výsledek vykazuje, navzdory (či paradoxně v důsledků výše řečeného) i slabší místa.

Věnujme se nejprve první části. Šimon Svěrák zde s důkladnou erudicí ve vztahu tématu podrobuje analýze rozmanité typy surrealistických textů (programy, novely, reflexe, rozhovory). Zajímavě lokalizuje určitá gravitační významová jádra (zkušenost náhody či tzv. „objektivní náhodu“, dynamickou strukturu „stavu milosti“ aj.), odhaluje předivo jejich vzájemných vztahů a snaží se nalézat, domýšlet či dotvářet (viz dále) jejich filozofické předpoklady. Od počátku však není zcela jasné s jakou intencí autor k tomuto podniku přistupuje. Zda-li se pokouší z různých zdrojů rekonstruovat implicitní filozofickou koncepci surrealistického hnutí, nebo zda se pokouší na základě vybraných motivů vytvářet teorii vlastní, nebo zda se jedná o komplexní projekt zahrnující obě (či ještě nějaké další) fáze. Deklarovaný záměr „otevřít určujícím způsobem danou problematiku a určit její kontext, [spíše] než přinést integrální výklad“, není bohužel v tomto ohledu příliš informativní. (s. 7) Autor v úvodu práce píše, „v *Dialektické fenomenologii surrealistické zkušenosti* sledujeme a konstruujeme vývojovou dialektiku surrealistického vědomí“. (s. 7) Buď tedy „sledujeme“, nebo „konstruujeme“ chtělo by se říci. Jsem dalek tvrzení nějakého zcela neutrálního popisu či „sledování“, nicméně se domnívám, že tato výchozí nevyjasněnost jinak do hloubky jdoucího projektu celé práce, pak v různé míře negativně ovlivňuje celek.

Šimon Svěrák v závěru více explikuje své záměry a píše, že ačkoli Breton „osvědčil mimořádnou sensitivitu ... výkladová schémata, jimiž teoreticky traktuje a interpretuje své zkušenosti, citelně trápí nedostatečné filozofické vzdělání, resp. postrádají konsekventní domýšlení v oblasti spekulativního uvažování“ (s. 68). Pokud tomu dobře rozumím, autor diplomové práce to považuje za Bretonovo selhání a snaží se sám (především v druhé části) nalézt vhodný výkladový rámec prostřednictvím interpretace části Marxova díla. Naivně se ale ptám, bylo Bretonovým záměrem vytvořit *filozofickou* koncepci kompatibilní

s centrálními filozoficky nesporně inspirativními vhledy? Jinými slovy, dotahuje autor diplomové práce z různých důvodů nedokončený projekt, nebo dekonstruuje surrealistické dědictví a poté se sám snaží k němu pozitivně z filozofického hlediska přispět? Jsem přesvědčen, že by vyjasnění a *výchozí* vymezení základní intence přispělo k přehlednosti a jasnějším, zřetelněji uchopitelným závěrům celé práce. (Dodatek: V souvislosti s rozborem „stavu milosti“ autor tvrdí, že tato úvaha, „není produktem filozofického spekulativního postupu, ale snahou o teoretické zobecnění jisté životní zkušenosti.“ Není mi zde zcela jasný rozdíl mezi těmito dvěma činnostmi, autor by se mohl u obhajoby vyjádřit k tomuto i k výše uvedenému.)

V souvislosti s první částí je rovněž škoda, že práce zůstala spíše uzavřena ve vlastním „surrealistickém diskursu“ a její autor se nepokusil prostředkovat či překládat lokalizovaná ohniska surrealistických reflexí do jiného pojmového aparátu, v rámci estetické teorie by se jistě některé možnosti našly: vnímání zaměřené na fenomény v jejich jedinečnosti, uchopující partikulární v jeho partikularitě a nikoli jako jedinečný případ obecného typu či podřazení pod pojem (podřazení se pravidlu, rutině, vzoru atd.), přesto s nárokem na objektivní platnost, dále „logika nahodilosti“ či „náhlosti“ atd. jsou konstitutivní témata estetické teorie takřka od jejího „založení“ Alexanderem G. Baumgartenem.

Pokud jde o druhou část, jedná se o ucelenou a promyšlenou interpretaci, ze strany oponenta bych jen dodal, že „funguje jako samostatný text“ (jak je předasláno v úvodu) až příliš. Opět, v této části nalezneme mnoho zajímavého a esteticky relevantního (což by znovu stálo alespoň za připomenutí pod čarou) jako je analýza statických a dynamických aspektů u vybraných koncepcí v rámci západní filozofické tradice, nicméně, tato část by měla být kontinuálněji provázána, rytmicky propojována s otázkami zřetelně vznesenými či nastolenými v části první. Pokud je tento krok souhrnně a spíše v deklarativní rovině učiněn až v samostatném závěru, klade to vzhledem k čtenářově domýšlení možných souvislostí příliš velké nároky a volnost zároveň. Opět se domnívám, že by tím bylo možné zvýšit kvalitu celé práce.

Potud mé připomínky a má případná neporozumění. Jak jsem již uvedl, navzdory výše řečenému, práce dle mého názoru výrazně přesahuje průměr a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji stupněm **výborně**.

Sydney 3. 2. 2013

Ondřej Dadejík